

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 3 grudnia 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 7 sierpnia 2020 r., I ACa 801/19,
w sprawie z powództwa E. Ż. i Z. Ż.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5.400 zł
(pięć tysięcy czterysta złotych) z odsetkami w wysokości odsetek
ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego
za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu
niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Roman Trzaskowski

Władysław Pawlak

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Powodowie E. Ż. i Z. Ż. domagali się w pozwie skierowanym przeciwko Bankowi Spółce Akcyjnej w W. zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego banku kwoty 212 797,36 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tj. od 15 listopada 2018 r. ewentualnie, na wypadek oddalenia tego żądania, domagali się zasądzenia od pozwanego banku na swoją rzecz kwoty 58 012,04 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu.

Wyrokiem z 5 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo główne i ewentualne i orzekł o kosztach procesu. Sąd ustalił, że powodowie 4 czerwca 2008 r. zawarli z pozwanym bankiem umowę pożyczki hipotecznej na kwotę 74 359,32 CHF. Spłata pożyczki miała nastąpić do 1 sierpnia 202 r. w ratach kapitałowo-odsetkowych o stałej wysokości. W części ogólnej umowy wskazano, że tabela kursów dla jej celów to tabela kursów obowiązująca w pozwanym banku w chwili dokonywania określonych w umowie przeliczeń kursowych, dostępna w banku i na jego stronie internetowej. O wypłacie pożyczki w CHF albo w PLN decydowali powodowie. W razie wypłaty w PLN zastosowanie miał znaleźć kurs kupna waluty obowiązujący w pozwanym banku w chwili realizacji zlecenia płatniczego według aktualnej tabeli kursów. W razie spłacania pożyczki w PLN zastosowanie miał mieć kurs kupna walut obowiązujący w pozwanym banku w chwili realizacji zlecenia płatniczego według aktualnej tabeli kursów. W razie spłacania pożyczki z rachunku ROR, środki z rachunku miano pobierać w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty raty spłaty w walucie, w której udzielono pożyczki przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku według jego aktualnej tabeli kursów. Pożyczkę uruchomiono 10 czerwca 2008 r., przekazując powodom 152 600,20 zł. Powodowie spłacili pożyczkę do 2 marca 2010 r., płacąc w sumie pozwanemu bankowi 208 707,55 zł tytułem kapitału i 9 048,16 zł tytułem odsetek. Powodom przedstawiono najpierw ofertę pożyczki w PLN. Zdecydowali się jednak na pożyczkę denominowaną kursem CHF gdyż jej rata była niższa. Powodowie byli informowani o ryzyku kursowym. W chwili zawierania umowy zajmowali się usługami w zakresie ubezpieczeń Sąd

uznał, że strony zawarły - zgodnie z jej nazwą - umowę pożyczki, a nie umowę kredytu. Sąd ocenił, że postanowienia umowy dotyczące kursu przeliczania waluty zawarte w umowie były niejednoznaczne, gdyż powodowie na ich podstawie nie mieli możliwości zrekonstruowania mechanizmu ustalania kursów przez pozwany bank. Przyjął ponadto, że postanowienia te są sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż dawały pozwanemu bankowi prawo do samodzielnego ustalania kursu sprzedaży i kupna CHF w relacji do PLN i nie określały jakichkolwiek reguł jego kształtowania. Zdaniem Sądu powodowie nie wykazali jednak, że przedmiotowe postanowienia rażąco naruszały ich interesy jako konsumentów, co wyklucza uznanie ich za postanowienia niedozwolone. W rezultacie Sąd przyjął, że brak podstaw do uznania całej umowy za nieważną i oddalił oba żądania powództwa. Apelację do wyroku z 5 lipca 2019 r. złożyli powodowie. Wyrokiem z 7 sierpnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach, uwzględniając apelację, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego banku na rzecz powodów kwotę 212 797,36 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 listopada 2018 r. (pkt 1a) i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego (pkt 1b i pkt 2). Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji i przyjął je za własne. Nie zgodził się jednak z oceną sądu Okręgowego, że kwestionowane postanowienia umowne zawierające klauzule waloryzacyjne nie mają charakteru abuzywnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego z faktu, że w przedmiotowych klauzulach umownych poza odesłaniem do tabeli kursów banku nie wskazano żadnego mechanizmu ustalania kursów walut wynika, że bank miał możliwość swobodnego doboru kryteriów stanowiących podstawę ustalania kursów i tym samym mógł dowolnie kreować ich wysokość. Skoro zatem pozwany bank mógł wybrać dowolne i niepoddające się weryfikacji kryteria ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych, stanowiących narzędzia indeksacji pożyczki i rat jej spłaty, wpływając na wysokość własnych korzyści finansowych i generując dla powodów dodatkowe i nieprzewidywalne co do wysokości koszty umowy, to klauzule umowne, które mu to umożliwiały, rażąco naruszały równowagę kontraktową stron na niekorzyść powodów jako konsumentów i tym samym dobre obyczaje nakazujące, aby koszty ponoszone przez konsumenta, związane z zawarciem i wykonywaniem umowy, o ile nie wynikają z czynników obiektywnych, były możliwe do przewidzenia, a sposób ich generowania poddawał

się weryfikacji. Kwestionowane postanowienia umowne takich wymagań nie spełniały, co oznaczało, że powodowie nie mieli jakiejkolwiek możliwości kontroli wysokości swojego zobowiązania wobec pozwanego banku i byli zdani na jego arbitralne decyzje, co jest nie tylko sprzeczne z dobrymi obyczajami, ale narusza także rażąco interesy powodów jako konsumentów. Stwierdzenie abuzywności kwestionowanych klauzul umownych - wobec niemożności uzupełnienia wynikającej z tego luki w umowie - innymi postanowieniami musiało prowadzić do jej upadku jako nieważnej i uznania roszczenia powodów o zwrot tego, co świadczyli na jej podstawie, za uzasadnione.

Skargę kasacyjną od wyroku z 7 sierpnia 2020 r. wywiódł pozwany bank. Zarzucił naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c., art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c., art. 720 § 1 k.c. w związku z art. 78 ustawy - Prawo bankowe oraz art. 358¹ k.c., a także art. 385¹ § 2 i art. 58 § 1 w związku z art. 720 k.c. i z art. 78 ustawy - Prawo Bankowe, art. 410 § 2 i art. 411 pkt 4 oraz art. 461 §1 i art. 455 i art. 481 § 1 k.c. Na tych podstawach wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie art. 328 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w ocenie skarżącego miało polegać na sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób powodujący, że nie spełnia ono ustawowych wymagań i zawiera oczywiste braki w zakresie wyjaśnienia podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Zarzut ten jest oczywiście bezzasadny, gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest kompletne i nie tylko nie uniemożliwia kontroli kasacyjnej zaskarżonego wyroku, lecz zawiera wszystkie konieczne elementy składowe i pozwala na pełne odtworzenie toku rozumowania sądu drugiej instancji. Zarzuty naruszenia prawa materialnego zmierzające do podważenia wniosku Sądu drugiej instancji co do abuzywności zawartych w umowie pożyczki klauzul walutowych nie mogą z kolei odnieść skutku, nie tylko dlatego że wniosek ten został należycie i prawidłowo umotywowany przez Sąd drugiej instancji i jest w pełni zbieżny z judykaturą Sądu Najwyższego (por.

wyroki z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, niepubl., z 19 września 2018 r., I CNP 39/17, niepubl., z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, niepubl., z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, niepubl., z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, niepubl., z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, niepubl., z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, niepubl., z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Glosa 2020, nr 4, s. 67 i n., z 30 września 2020 r., I CSK 556/18, niepubl., z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, niepubl., z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 674/22, niepubl., z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CKSP 820/23, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, niepubl., z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl., z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl. i z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl.), ale również z tego powodu, że zarzuty te co najmniej w części zawierają twierdzenia podważające ustalenia faktyczne sądów *meriti* co do treści kwestionowanej umowy i zmierzają do ich weryfikacji względnie uzupełnienia, co w postępowaniu kasacyjnym jest zabiegiem niedopuszczalnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Nieskuteczny jest także zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c., które zdaniem skarżącego miało polegać na niewłaściwym zastosowaniu tych przepisów i zasądzeniu odsetek ustawowych za opóźnienie od daty wniesienia pozwu, a nie od daty wezwania ich przez powodów do zapłaty. Zarzut ten jest oczywiście niedopuszczalny, jeśli się zważy, że, jak ustalił Sąd Apelacyjny, powodowie skierowali do pozwanego banku wezwanie do zapłaty jeszcze przed wytoczeniem powództwa. Tym samym skarżący podnosząc, że odsetki powinny być liczone nie od dnia wytoczenia powództwa, lecz od dnia wezwania go przez powodów do zapłaty zmierzałby na tej podstawie do uchylenia zaskarżonego wyroku na swoją niekorzyść, tj. w celu zasądzenia od niego odsetek za dłuższy okres. Omawiany zarzut skarżącego nie mógłby odnieść skutku również z tego powodu, że powodowie domagali się zasądzenia odsetek od niego za okres od dnia wytoczenia powództwa a tym samym skarżący nie mógł kwestionować chwili początkowej okresu, za który miałyby być zasądzone odsetki i twierdzić, że powinny być zasądzone za okres wcześniejszy, tj. za okres od dnia wezwania go przez powodów do zapłaty, gdyż w ten

sposób oczekiwałby od sądu drugiej instancji orzeczenia w kwestii odsetek ponad żądanie powodów, co wyklucza art. 321 § 1 k.p.c.

Wobec bezzasadności względnie bezskuteczności wszystkich zarzutów kasacyjnych skarga kasacyjna podlegała oddaleniu.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ oraz art. 98 §1 i 1¹ w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Roman Trzaskowski

Władysław Pawlak

Karol Weitz

r.g.